

LISTA TEMATÓW ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH REALIZOWANYCH W ŚLĄSKIM ZOO – 2018/2019 R.

I. WYKŁADY MULTIMEDIALNE (do 60 min.)

1. Charakterystyka niedźwiedzi.

Niedźwiedzie należą do największych zwierząt żyjących w Polsce. Choć jako grupa są szeroko rozprzestrzenione na świecie, w wielu miejscach populacje poszczególnych gatunków zagrożone są wymarciem. Podczas wykładu omawiane są główne cechy niedźwiedzi oraz przegląd gatunków – ich występowanie, zagrożenia i ochrona. **Temat realizowany jest od kwietnia do października.**

2. Nosorożce na krawędzi.

Dzisiejsze nosorożce to rodzina licząca zaledwie pięć gatunków. Uczestnicy wykładu poznają bliżej pochodzenie tych charakterystycznych zwierząt oraz ich miejsce we współczesnej systematyce. Przedstawiany jest również przegląd współcześnie żyjących gatunków – ich cechy wyróżniające, występowanie, zagrożenia i ochrona.

3. Przegląd wybranych gatunków dużych kotów.

Bohaterami wykładu są duże koty - lew, jaguar, puma, gepard, pantery oraz ginące tygrysy. Omawiane są cechy charakterystyczne poszczególnych gatunków, ich biologia, występowanie i zagrożenia, a także pozycja we współczesnej systematyce rodziny kotowatych.

4. Słonie bez tajemnic.

Podczas wykładu prezentowane są charakterystyczne cechy budowy jednych z najbardziej popularnych, lubianych, a przy tym niezwykłych zwierząt, jakimi są słonie. Uczestnicy uczą się rozpoznawać współcześnie żyjące gatunki, poznają ich pochodzenie oraz znaczenie dla człowieka. Jeśli przed wykładem sądził, że wie o słoniach wszystko, dzięki licznym ciekawostkom i nowym faktom przekonują się, że byli w błędzie.

5. Władcy mórz – wieloryby i delfiny.

Morza i oceany zamieszkiwane są przez wiele fascynujących zwierząt. Największe z nich nie są jednak rybami. Są to bowiem ssaki, które przed milionami lat przystosowały się do życia w wodzie i opuściły lądy. Podczas wykładu uczestnicy poznają pochodzenie i podział systematyczny waleni. Omawiana jest również ich biologia oraz zagrożenia największych ssaków świata.

6. Zoogeograficzny podział świata. **NOWY TEMAT od maja 2018 r.**

Analizując geograficzne rozmieszczenie różnych gatunków zamieszkujących kulę ziemską, można bez trudu zauważyć pewne prawa i reguły, które tym zarządzają. Uczestnicy poznają główne czynniki wpływające na to rozmieszczenie oraz związany z nim podział świata na krainy zoogeograficzne. Na wykładzie omawiana jest charakterystyka poszczególnych krain, ze szczególnym uwzględnieniem podobieństw i różnic zamieszkujących je faun.

7. Zwierzęta w kulturze i wierzeniach ludowych. **NOWY TEMAT od maja 2018 r.**

Zwierzęta od zawsze towarzyszyły człowiekowi. Jedne pomagały w codziennej pracy, inne były jego śmiertelnymi wrogami. Wierzono też, że niektóre z nich kontaktują się z zaświatami i mają właściwości magiczne. Te i inne portrety zwierząt utrwalone w kulturze ludowej stały się tematem tego wykładu.

8. Historia i rola ogrodów zoologicznych. **NOWY TEMAT od maja 2019 r.**

Ogrody zoologiczne w XXI w. w niczym nie przypominają pierwszych zwierzyńców i menażerii. Słuchacze wykładu w dynamiczny sposób odkrywają historię ogrodów zoologicznych oraz dowiadują się jak zmieniła się ich rola i znaczenie. Dla wielu osób zaskoczeniem jest to, jak działa współczesne zoo oraz jakim wyzwaniom musi sprostać.

9. Rekordziści w świecie zwierząt. **NOWY TEMAT od maja 2018r.**

Które zwierzę jest największe, a które najmniejsze? Kto w świecie zwierząt potrafi najszybciej biegać, a kto jest najlepszym lotnikiem? Kto ma najdłuższe uszy i który ssak ma najwięcej zębów? Odpowiedzi na te i inne pytania dotyczące zwierzęcych rekordzistów uczestnicy poznają w trakcie wykładu wzbogaconego o kolekcję zdjęć i filmów.

II. WARSZTATY DLA PRZEDSZKOLAKÓW W WIEKU 3-4 LAT (do 60 min.)

Zwierzaki – cudaki. **NOWY TEMAT od wiosny 2018r.:**

Podczas pełnej zabawy pogadanki, dzieci wraz z bajkową Anią wyruszają na wyprawę do zoo. Poznają najpopularniejsze zwierzęta mieszkające w ogrodach zoologicznych - dowiadują się gdzie żyją, co jedzą i jakie wydają odgłosy.

III. WARSZTATY DLA PRZEDSZKOLAKÓW OD 5 LAT (do 90 min.)

1. Alarm dla bioróżnorodności

Czym jest bioróżnorodność? Co jej zawdzięczamy oraz jak możemy ją chronić? Uczestnicy zajęć zapoznają się z wybranymi, lokalnie występującymi zwierzętami i roślinami, a także dowiadują się jak obserwować przyrodę oraz co one same mogą zrobić, by ją chronić i dbać o środowisko.

2. Bajkowi bohaterowie.

Głównymi bohaterami zajęć są zwierzęta znane z baśni i bajek. Dzieci spotykają przyjaciół Kubusia Puchatka, króla lemurów Juliana, błazenka Nemo i innych bohaterów kreskówek. W ciekawy sposób dowiadują się, gdzie tak naprawdę żyją, co jedzą i co sprawia, że są aż tak niezwykłe.

3. W zagrodzie i w domu.

Zajęcia, w trakcie których dzieci poznają zwierzęta udomowione – gospodarskie i towarzyszące. Zapoznają się również z ich rolą i znaczeniem dla człowieka. Po krótkiej części teoretycznej zajęcia kontynuowane są na terenie mini-zoo, gdzie uczestnicy mają bezpośredni kontakt ze zwierzętami. **Temat realizowany jest w okresie od maja do października, gdy czynne jest mini-zoo.**

4. Zwierzęca kuchnia.

Czym różni się dieta roślinożerców od diety drapieżników? Jak zwierzęta przystosowane są do zdobywania różnego rodzaju pokarmu? Czy jeże naprawdę jedzą jabłka, a bociany – żaby? Dzieci dowiadują się, czym żywią się zwierzęta w zoo i, w miarę możliwości, same przygotowują dla nich posiłek. **Ze względów organizacyjnych zajęcia odbywają się maksymalnie do godziny 13:00.**

5. Operacja „ZIMA”. **NOWY TEMAT**

Zima to wyzwanie dla wielu zwierząt. Sposoby na jej przetrwanie są różne - niektóre zwierzęta zapadają w sen zimowy, inne gromadzą zapasy lub odlatują do ciepłych krajów. Jak zwierzęta starają się przetrwać zimę? Tego właśnie dowiadują się uczestnicy zajęć. Dodatkową atrakcją jest samodzielne przygotowanie przysmaków dla ptaków zimujących w Polsce. **Temat realizowany w okresie od listopada do lutego.**

6. Pszczoła da się lubić. **NOWY TEMAT od wiosny 2018 r.**

Uczestnicy zajęć poznają bliżej pszczoły – uczą się co one takiego jedzą, gdzie mieszkają i jaka hierarchia panuje w ich świecie. Poruszana jest również tematyka znaczenia pszczół dla człowieka i przyrody. Uczestnicy odwiedzają pasiekę, obserwują żywe pszczoły i – w miarę możliwości – kosztują pyłku. Celem zajęć jest przekonanie najmłodszych, że pszczoły zasługują na naszą sympatię i że nie musimy się ich bać. **Temat realizowany jest w okresie od marca do października.**

IV. WARSZTATY DLA UCZNIÓW KLAS I-IV SZKÓŁ PODSTAWOWYCH (do 90 min.)

1. Alarm dla bioróżnorodności

Czym jest bioróżnorodność? Co jej zawdzięczamy oraz jak możemy ją chronić? Uczestnicy zajęć zapoznają się z wybranymi, lokalnie występującymi zwierzętami i roślinami, a także dowiadują się jak obserwować przyrodę oraz co one same mogą zrobić, by ją chronić i dbać o środowisko.

2. W zagrodzie i w domu.

Zajęcia, w trakcie których dzieci poznają zwierzęta udomowione – gospodarskie i towarzyszące. Zapoznają się również z ich rolą i znaczeniem dla człowieka. Po krótkiej części teoretycznej zajęcia kontynuowane są na terenie mini-zoo, gdzie uczestnicy mają bezpośredni kontakt ze zwierzętami. **Temat realizowany jest w okresie od maja do października, gdy czynne jest mini-zoo.**

3. Zwierzęca kuchnia.

Czym różni się dieta roślinożerców od diety drapieżników? Jak zwierzęta przystosowane są do zdobywania różnego rodzaju pokarmu? Czy jeże naprawdę jedzą jabłka, a bociany – żaby? Dzieci dowiadują się, czym żywią się zwierzęta w zoo i, w miarę możliwości, same przygotowują dla nich posiłek. **Ze względów organizacyjnych zajęcia odbywają się maksymalnie do godziny 13:00.**

4. Las wita nas. **NOWY TEMAT**

Czy każde zbiorowisko drzew możemy nazwać lasem? Jakie zwierzęta zamieszkują polskie lasy? Czy trudno jest je rozpoznać? Uczestnicy, poprzez różne aktywności, poznają poszczególne piętra roślinności leśnej oraz ich mieszkańców. Zajęcia prowadzone są w formie rywalizacji grupowej.

5. Między nami – kuzynami. **NOWY TEMAT od 2019 r.**

Czy lemur jest małpą, czy może małpiatką? Czym różnią się małpy wąsko- od szerokonosych? Do której grupy należy pigmejka, a do której gibbon? Krótki przegląd ssaków naczelnych – od najprymitywniejszych małpiatek do małp człekokształtnych, blisko spokrewnionych z człowiekiem.

V. WARSZTATY DLA UCZNIÓW KLAS V-VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH ORAZ DLA ODDZIAŁÓW GIMNAZJALNYCH (90 min.)

1. Alarm dla bioróżnorodności

Czym jest bioróżnorodność? Co jej zawdzięczamy oraz jak możemy ją chronić? Uczestnicy zajęć zapoznają się z wybranymi, lokalnie występującymi zwierzętami i roślinami, a także dowiadują się jak obserwować przyrodę oraz co one same mogą zrobić, by ją chronić i dbać o środowisko.

2. Czy to jest przyjaźń, czy to jest kochanie?

Jakie relacje łączą współistniejące w przyrodzie gatunki? Czy wszystkie te gatunki są niezbędne? Podczas zajęć uczestnicy poznają różne typy zależności międzygatunkowych, m.in. konkurencję, mutualizm i komensalizm, a także ich przykłady ze świata roślin i zwierząt. Omawiane są również wybrane przystosowania do drapieżnictwa i pasożytnictwa.

3. Mikrokosmos – w świecie bezkręgowców.

Do bezkręgowców zalicza się około 95% wszystkich znanych współcześnie zwierząt. Choć są one mniej popularne od kręgowców, ich świat może zachwycać barwami, różnorodnością form oraz ciekawymi rozwiązaniami leżącymi u podstaw ich ewolucyjnego sukcesu. Uczestnicy warsztatów poznają wybrane grupy zwierząt bezkręgowych, ich rolę w środowisku i w życiu człowieka. Mają także okazję do zapoznania się z niektórymi, pospolitymi gatunkami zamieszkującymi nasz kraj.

4. Wodne stwory.

Woda warunkuje przeżycie większości zwierząt na naszej planecie – dla jednych jest miejscem życia, dla innych źródłem pokarmu. Jeszcze inne wykorzystują ją jako schronienie lub miejsce godów. Celem zajęć jest zapoznanie uczniów z organizmami typowo wodnymi, grupującymi się w trzy główne zespoły: plankton, bentos i nekton. W czasie zajęć znajdzie się czas na obserwacje mikroskopowe, analizę przystosowań do życia w wodzie, a nawet rywalizację grupową.

5. Skrzydlaci mieszkańcy z sąsiedztwa. NOWY TEMAT

Polska awifauna nie ogranicza się jedynie do wróbli, gołębi i bocianów - uważni obserwatorzy z pewnością rozpoznają czaple, sójki czy kwiczoły. Uczestnicy warsztatów uczą się rozpoznawać pospolite gatunki polskich ptaków, na podstawie ich charakterystycznych cech oraz odgłosów. Poznają przy tym wiele ciekawostek i faktów z ptasiego życia. Pod koniec zajęć uczniowie biorą udział w quizie i w ten sposób sprawdzają zdobytą wiedzę.

6. Ginące gatunki zwierząt. NOWY TEMAT od września 2018 r.

Wymieranie zwierząt dotyczy nie tylko dinozaurów – ono trwa także teraz, niemalże na naszych oczach! Podczas warsztatów uczestnicy poznają wybrane gatunki aktualnie znajdujące się na skraju wymarcia, a także te, które wymarły w ostatnich latach. Dlaczego tak się dzieje? Co o tym decyduje? Na zajęciach poznajemy najważniejsze problemy dzikich zwierząt oraz różne przykłady i sposoby ich ochrony.

VI. WARSZTATY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ ŚREDNICH (90 min.)

1. Alarm dla bioróżnorodności

Czym jest bioróżnorodność? Co jej zawdzięczamy oraz jak możemy ją chronić? Uczestnicy zajęć zapoznają się z wybranymi, lokalnie występującymi zwierzętami i roślinami, a także dowiadują się jak obserwować przyrodę oraz co one same mogą zrobić, by ją chronić i dbać o środowisko.

2. Strategie obronne zwierząt.

W świecie zwierząt słabszy skazany jest na ataki silniejszych. Aby przetrwać trzeba się odpowiednio bronić. Czy odpowiednie umaszczenie lub migracja mogą stanowić formę ochrony? Jak radzi sobie strzykwa, jak frynosoma rogata, a jak strzel bombardier? Uczestnicy zajęć poznają te i inne strategie obronne zwierząt należących do różnych grup systematycznych.

3. Ten obcy. NOWY TEMAT

Czy obce rzeczywiście znaczy lepsze? Odpowiedzi na to pytanie poszukują uczestnicy warsztatów, które poświęcone są gatunkom obcym, introdukowanym, czy też zawleczonym oraz ich wpływowi na lokalną bioróżnorodność. Uczestnicy poznają niektóre gatunki inwazyjne znane z Polski i ze świata, dowiadują się, dlaczego wprowadzono je na nowy teren i jakie konsekwencje miało ich pojawienie się w przyrodzie.

4. Filogenetyka, czyli skąd biorą się dziś nowe gatunki? NOWY TEMAT od maja 2018 r.

Współczesna zoologia i poszukiwanie nowych gatunków to nie tylko przemierzanie lasów tropikalnych z lupą i lornetką! Coraz częściej takich „odkryć” dokonuje się w laboratoriach naukowych. Uczestnicy warsztatów poznają tajniki współczesnej genetyki i cytogenetyki molekularnej oraz uczą się wykorzystywać je do określania relacji filogenetycznych między gatunkami. Na zakończenie zajęć samodzielnie opracowują drzewo filogenetyczne na podstawie otrzymanych danych.

5. Bałtyk – morze niespodzianek. NOWY TEMAT od 2019 r.

Jak odróżnić mewę od rybitwy, a fokę od uchatki? Co zagraża morświnowi? Czym jest iglicznia, a czym małgiew piaskołaz? Bohaterem tych zajęć jest jedyne polskie morze – Bałtyk, które wbrew pozorom skrywa przed nami wiele tajemnic. Uczniowie poznają wybrane gatunki żyjące w Bałtyku lub na jego brzegach oraz dowiadują się jak możemy chronić ten cenny ekosystem.

6. Z Darwinem na ty. NOWY TEMAT od maja 2019 r.

O ewolucji jasno, zwięźle i przyjemnie. W czasie zajęć uczestnicy dowiadują się, czym jest dobór naturalny i jakie znamy jego rodzaje, czym różnią się narządy homologiczne od analogicznych oraz jak działa konwergencja. Wspólnie zastanawiamy się, jak powstają nowe gatunki i dlaczego niektóre, zupełnie ze sobą nie spokrewnione, są do siebie aż tak podobne.

VII. WARSZTATY MUZEUM WYDZIAŁU NAUK O ZIEMI

Od 2016 roku współpracujemy z Muzeum Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu. W ramach tej współpracy na terenie zoo organizowane są zajęcia warsztatowe, prowadzone przez pracowników Muzeum, a także doświadczonych wykładowców uniwersyteckich.

Skamieniały świat roślin i zwierząt.

Zapoznanie uczniów z podstawowymi pojęciami z dziedziny geologii i historii życia na Ziemi, w oparciu o różne typy skamieniałości omówione zostaną budowa i czynności życiowe organizmów kopalnych zmieniające się wraz ze zmianami warunków przyrodniczych w różnych okresach historii planety.